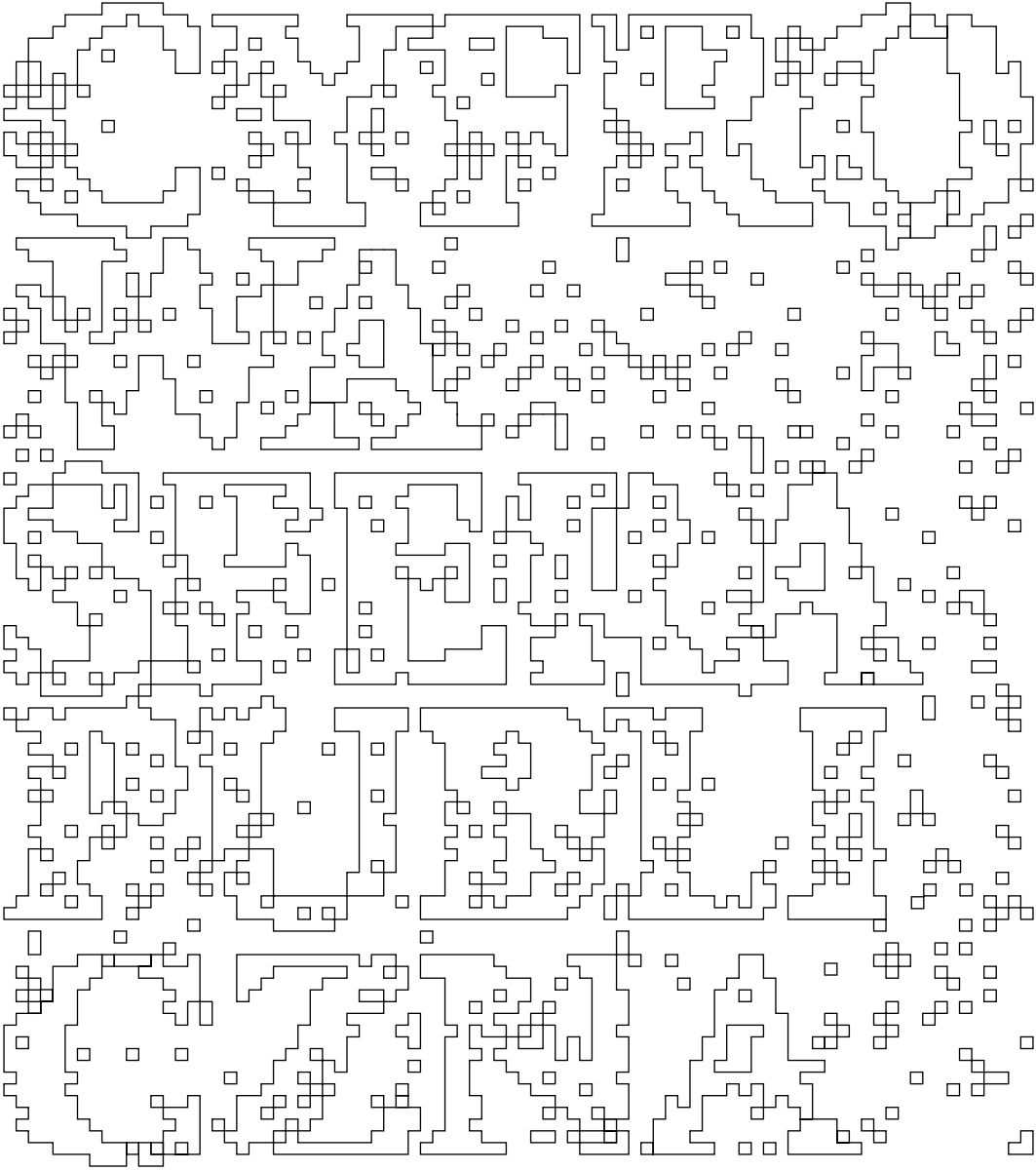




CYFROWA SFERA PUBLICZNA

STRATEGIE RETORYCZNE W INTERNETOWYCH KOMENTARZACH POLITYCZNYCH

MARCIN DEUTSCHMANN



Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

WARSZAWA 2025

Recenzje:

prof. dr hab. Paweł Nowak

dr hab. Maria Załęska, prof. UW

Redakcja i korekta: Sylwia Zalewska

Projekt okładki: Mateusz Domeradski

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Opolski.

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.,
Warszawa

ISBN 978-83-68091-54-0

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (Jerzy Łazarski)

Wydrukowano w Polsce

SPIS TREŚCI

Przedmowa	9
Podziękowania	12
Wstęp	13
Rozwój cyfrowej sfery publicznej i internetowej deliberacji	15
Problematyka pracy	22
Założenia teoretyczne	23
Struktura pracy	27

CZĘŚĆ I

CYFROWA SFERA PUBLICZNA I POLSKIE DYSKURSY POLITYCZNE

ROZDZIAŁ 1	
Cyfrowa sfera publiczna i internetowe publiczności	33
1.1. Sfera publiczna jako podstawa istnienia demokracji	35
1.1.1. Rola retoryki w demokracji	36
1.1.2. Obywatelska sfera publiczna	38
1.1.3. Polityka i polityczność w sferze publicznej	41
1.2. Cyfrowa sfera publiczna	44
1.2.1. Od mediów tradycyjnych do internetowych	44
1.2.2. Areny i zasady cyfrowej quasi-deliberacji	47
1.2.3. Komentarz internetowy jako styl i gatunek wypowiedzi	49
1.2.4. Problemy deliberacji w cyfrowej sferze publicznej	52
1.2.5. Zmienianie postaw przez internetowe dyskusje	54
1.3. Influencerzy i internetowe publiczności	55
1.3.1. Influencerzy jako nowi liderzy opinii	55
1.3.2. Internetowe publiczności	57
1.4. Podsumowanie rozdziału	61

ROZDZIAŁ 2

Badania polskiej sfery publicznej i dyskursywne konstrukcje politycznej rzeczywistości w internecie

	63
2.1. Badania polskiej cyfrowej sfery publicznej	65
2.2. Stan polskiej debaty publicznej w literaturze naukowej	66
2.3. Pozycje ideologiczne internetowych publiczności	75
2.3.1. Publiczność konserwatywna	76
2.3.2. Publiczność liberalna	78
2.3.3. Publiczności antysystemowe	79
2.4. Podsumowanie rozdziału	81

CZĘŚĆ II

RETORYKA, DISKURS I STRATEGIE RETORYCZNE

ROZDZIAŁ 3

Retoryka i krytyczna analiza dyskursu

	85
3.1. Dialektyka, erystyka i retoryka	87
3.1.1. Retoryka	90
3.1.2. Typy mów i tryby argumentacji	94
3.1.3. Działy retoryki	97
3.2. Retoryka współczesna	99
3.3. Dyskurs i jego analiza	101
3.3.1. Językoznawstwo i powstanie analizy dyskursu	101
3.3.2. Pojęcie dyskursu	103
3.4. Krytyczna analiza dyskursu	106
3.4.1. Krytyczność w krytycznej analizie dyskursu i badaniach argumentacji	107
3.4.2. Krytyczna analiza dyskursu jako dialektyczne rozumowanie	110
3.4.3. Podejście historyczno-dyskursywne	113
3.5. Podsumowanie rozdziału	115

ROZDZIAŁ 4

Kategorie analityczne i metodologia badań własnych

	117
4.1. Strategie retoryczne	118
4.1.1. Definiowanie strategii retorycznych	118
4.1.2. Strategie retoryczne w cyfrowej sferze publicznej	120
4.1.3. Model argumentacji praktycznej	121
4.1.4. Ewaluacja argumentacji praktycznej	125
4.1.5. Ograniczenia modelu argumentacji praktycznej	126
4.1.6. Strategie retoryczne w historycznej analizie dyskursu	127
4.2. Problemy badań internetowych i konstruowanie korpusu	129
4.2.1. Analiza danych internetowych	130

4.2.2. Procedura doboru i archiwizacji materiału	132
4.2.3. Identyfikacja publiczności	135
4.3. Podsumowanie rozdziału	137

CZĘŚĆ III

STUDIUM PRZYPADKU DEBATY PO ŚMIERCI PAWŁA ADAMOWICZA

ROZDZIAŁ 5

Studium przypadku: strategie retoryczne w debacie po zabójstwie Pawła Adamowicza	141
5.1. Sylwetka Pawła Adamowicza i kontekst jego śmierci	142
5.2. Strategie retoryczne w debacie po śmierci Pawła Adamowicza	143
5.2.1. Obszar tematyczny: nienawiść i mowa nienawiści w sferze publicznej	144
5.2.2. Obszar tematyczny: kara dla sprawcy	154
5.2.3. Obszar tematyczny: upamiętnienie Pawła Adamowicza	162
5.3. Podsumowanie rozdziału	172

ROZDZIAŁ 6

Upolitycznienie i mitologizacja jako strategie retoryczne	176
6.1. Odpolitycznienie i upolitycznienie	177
6.2. Mitologizacja i demitologizacja	184
6.2.1. Mitologizacja	185
6.2.2. Demitologizacja	191
6.3. Podsumowanie rozdziału	199

Podsumowanie: strategie retoryczne komentatorów politycznych w internecie	201
Retoryka cyfrowej sfery publicznej	201
Użyteczność przyjętych modeli analitycznych	206
Publiczności w polskiej cyfrowej sferze publicznej	208

Bibliografia	213
---------------------	-----

Spis rysunków i tabel	232
------------------------------	-----